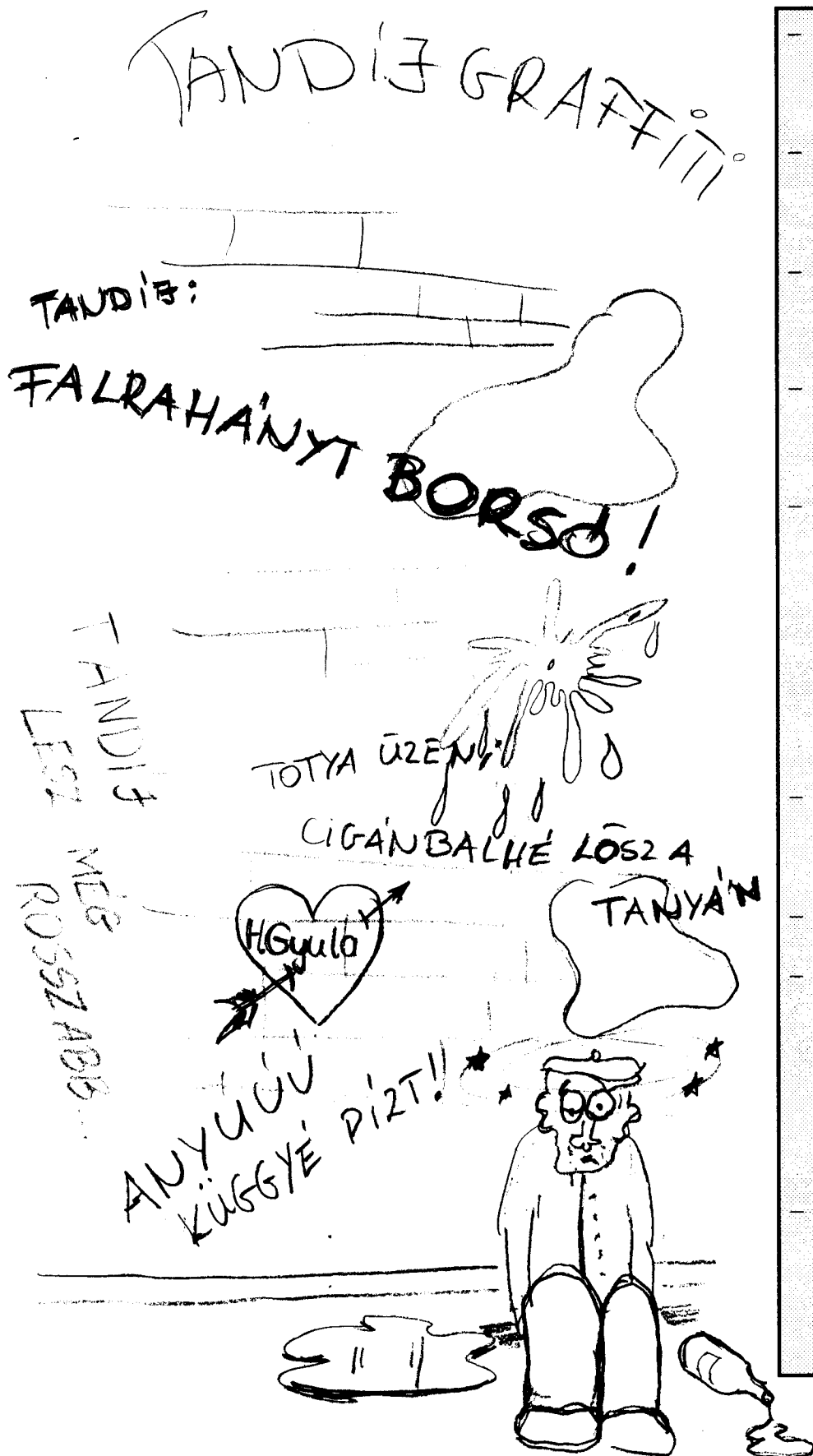

Tandíjmelléklet

- Ma 2000, 2000-ben...?
- Temetjük az esélyegyenlőséget!
- Érik a tandíj, Fodor a LE-VELE.
- Petó Iván gondolata a tüntetésről
- „2000 Ft csak jelképes összeg, egy egyetemista csak cigarettára költ havonta ennyi pénzt”
- Mostantól HÖKOSZ az OFÉSZ
- Tandíj+1995=NEM
- További tüntetés vagy polgári engedetlenségi mozgalom?
- Mi az OFÉSZ álláspontja a felsőoktatás jövőjét illetően?

A tüntetés előzménye

Az OFÉSZ Választmányának nyilatkozata

1. A tandíj súlyosan gátolja a felsőoktatásba való bejutás esélyegyenlőségét (Alk.701A.§ (3)). Ellentétes az Alkotmány azon rendelkezésével is, mely szerint: "A Magyar Köztársaság biztosítja az állampolgárok számára a művelődéshez való jogot. (...) ezt a jogot [...] képességei alapján mindenki számára hozzáférhető közép- és felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők anyagi támogatásával valósítja meg."(Alk.701F.§)

2. A felsőoktatás struktúrája elavult, a tandíj bevezetése csak a felsőoktatás teljes körű átalakításával egyidejűleg képzelhető el. A fejlesztési törvényben kell garanciákat adni arra, hogy a tandíj rendszer intézményi bevezetésére csak a tényleges modernizációs lépésekkel párhuzamosan kerülhessen sor. Ezen lépések közé soroljuk a könyvtári rendszer nagyarányú fejlesztését, a kollégiumi férőhelyek bővítését, az egységes, árráhatósságot biztosító kreditrendszerű oktatásszervezés bevezetését, az egyéni munka szerepének növelését, a kötelező óraterhelés csökkentését, a hallgatói kollektív jogok, a megrendelői szerep megerősítését.

3. A tandíj bevezetéséhez nincs meg a megfelelő kompenzációs és hitelrendszer, ezek részletes jogszabályszerű kidolgozása a bevezetés előtt elengedhetetlen.

4. Meghatározatlan a tandíjbevételek felhasználásának módja.

5. Szükséges az egységes hallgatói támogatási és térítési rendszer kidolgozása, a tandíj nem választható külön a hallgatói támogatásoktól.

6. A kormány döntését a 95-ös felsőoktatási jelentkezések lezárását (március 1.) követően hozta, ezzel jelentősen megváltoztatta a felsőoktatásban való részvétel feltételeit.

A tandíj kérdéséről már évek óta folyik az egyeztetés a minisztériumok, a szakmai szervezetek és a hallgatók között. A kormány márciusi 12-i döntésével figyelmen kívül hagyott minden eddig létrejött megállapodást. Határozatával így komolytalanná és feleslegessé tette a szakmai előkészítő munkákat. A tandíj bevezetése nem jelent jelentős bevételi forrást a felsőoktatásnak, viszont az értelmiségképzést és ezen túlmenően az egész ország jövőjét veszélyezteti. Ezért az OFÉSZ Választmánya utcai tiltakozó demonstrációra hívja fel a hallgatói önkormányzatokat szerdán 15.00 órára az intézményük székhelyén.

**Tandíj: Még, még,
még, ennyi nem
elég!!!**

OFÉSZ Közgyűlés, március 24-26. Gödöllő

A gödöllői Közgyűlésre néhány fa beasása után péntek este érkeztünk meg Török Andrissal, amikor a dél-

utáni program már lezajlott, de sokat nem vettünk. Farkas Szabó Tibi Gyula másnap csatlakozott a közlekkaros különítményhez.

Szombaton már 9-től folyt a regisztráció, és 10 órától kezdődött a program, ami a "Más hangon... az egyetem polgára a polgár egyeteme" előadásorozat záróakordja volt, és a **Felsőoktatás helye a parlamenti pártok politikájában** címmel került megrendezésre.

(cikket lásd arébb:

"Parlamenti pártok a felsőoktatásról" címmel)

Délben kezdődött a plenáris ülés, ami mint később kiderült, éjfélig elhúzódott. Első napirendi pont az **Elnökségi beszámoló** volt, amit a Közgyűlés elfogadott. Ezután egy közel másfél órás zűrzavar alakult ki, ugyanis az OFÉSZ elnöksége a márc. 12.-i kormánydöntések miatt **felajánlotta lemondását**. Többen nem értet-

ték, hogy nem lemondásról volt szó, hanem a lemondás felajánlásáról. Erre azért került sor, mivel az OFÉSZ el-

nökségének, mint a szervezet operatív irányító szervének, a tárcákkal folytatott egyeztetéseken elért eredményeit ez a kormánydöntés egy tollvonással keresztülhúzta, ezzel utólagosan feleslegessé és értelmetlenné tette az elnökség eddigi összes munkáját. Az ülésen kialakult kaotikus állapot - ahol a levezető elnök igencsak nem állt a helyzete magaslatán - a felszínre hozott néhány szervezeti és személyi konfliktust, de végül is a közgyűlés nem fogadta el a lemondást, ezzel megerősítette a jelenlegi elnökséget pozíciójában. Második forduló majd az

Azon gondolkodtam, hogy lehet, hogy nem mindenki tudja, mi is az az **OFÉSZ**. (és nem ártana tisztázni, ha már egyszer olyan sokszor előfordul a tandíjjal kapcsolatban.) Nos az OFÉSZ az Országos Felsőoktatási Érdekvédelmi Szövetségnek a rövidítése, és ami most már törvényben való deklarálása okán módosult, és a **Hallgatói Önkormányzatok Országos Szövetsége**, rövidítve **HÖKOSZ** lett. Ez a név jobban kifejezi az OFÉSZ jellegét, ugyanis szervezetileg úgy néz ki az egész, hogy a felsőoktatási intézményekben működő Hallgatói Önkormányzatok (csatlakozási szándék bejelentése, és annak a szövetség részéről pozitív megerősítése esetén) alkotják a szövetséget, amelyben egyetemüket, főiskolájukat az intézményben működő Hallgatói Képviselletekből delegáltak rendelkeznek szavazati joggal a legfőbb döntéshozó fórumon, a Közgyűlésen. A BME-n a karok rendelkeznek egyegy szavazattal (így a Közlekkar is természetesen), de van olyan sulis is, ahol az Egyetemi Hallgatói Képviselése a szavazati jog, és az egyetem különböző karainak nincs. A (mostantól nevezzük) **HÖKOSZ** felépítése a következő: a legfőbb képviseleti és döntéshozó szerv a már említett **Közgyűlés**. Itt választják meg a szövetség operatív vezető testületét, az **Elnökséget**. Ők hajtják végre (ha tudják) a Közgyűlésen hozott határozatokat, tárgyalnak a Minisztériumokban, képviselik az **HÖKOSZ** álláspontját, és magát a szövetséget. Van még egy testület a kettő között, ez a **Választmány**. Ez egy területi és hallgatói létszám alapján megválasztott, a Közgyűlésnél lényegesen könnyebben mobilizálható (kisebb létszámú) csoport, mely rendszeresebben ül össze, és így az Elnökséget az operatív munkában tudja segíteni, valamint ellenőrizni.

áprilisi tisztújító közgyűlésen lesz. Ezután egy aprólékos dolog következett, az **Alapszabálmódosítás**. Néhány kiragadott pont: az egyesület neve a továbbiakban: **HÖKOSZ** (Hallgatói Önkormányzatok Országos Szövetsége). Módosult a határozatképesség határa, ezután valószínűleg nem

kell egymás után kettő, (három...stb) Közgyűlést összehívni, hogy érdemi munka folyhasson. Szó esett még a tagsági viszonyról, pártoló és tiszteletbeli tagokról, stb. A következő napirendi pont tarthat talán a legnagyobb közérdeklődésre számot, ez pedig a továbbiakban követendő **tandíjpolitika**. (cikket lásd arrébb: "Hogyan tovább?" címmel) Az éjszakába nyúló vita végé-

re a közgyűlés már nem volt határozatképes, de összességében elmondható, hogy fontos dolgokról sikerült megállapodni.

A vasárnapi nap az elhúzódó plenáris ülés miatt alvásba és hazamenetelbe fulladt, bár megjelent a PM és az MKM egyegy képviselője, de ekkor már igazán új megvilágításba nem tudták helyezni a dolgokat.

Parlamenti pártok a felsőoktatásról

A gödöllői OFÉSZ közgyűlés szombat délelőtti programja azzal kezdődött, hogy a parlamenti pártok meghívott prominens képviselői kifejtették véleményüket a felsőoktatás jelenlegi és jövőbeni helyzetéről. Maga a beszélgetés úgy nézett ki, hogy az ellenzéki pártok (az FKGP kivételével, akik nem voltak jelen) egyfolytában szolidaritásukról biztosították a hallgatókat, és rendkívül élesen bírálták a kormányt, amire a kormánypártok képviselői élénken reagáltak, és általában a végefelé már vöröslöttek a fejek és izzottak a tekintetek. Néhány kiragadott mondat az elhangzottakból:

Für Lajos (az MDF elnöke):

- A jelenlegi oktatási helyzet Romániával és Albániával vethető össze
- A Bokros program:
  - katasztrófa
  - frontális támadás az ifjúság ellen
  - egy dilettáns főkönyvelő programja (!)
- Az országban küszöbön az anarchia

Kovács Kálmán (a KDNP oktatáspolitikai parlamenti képviselője):

- A felsőoktatás pedagógusellenes, diákellenes
- (Bokrosról a tüntetésen): egy egyszerű művelt ember sem csinál ilyet.

Orbán Viktor (a Fidesz elnöke):

- (Bokrosról:) A tüntetésen használt hangneme a csendőrpertu, és a miniszterelnök kérjen bocsánatot a miniszter helyett, ha az már nem képes rá.
- A kormány jelenlegi oktatáspolitikája elitizál (elitet képez)
- A mostani kormányt tandíjügyben le kell verni. Ez a meccs élet-halál kérdés.

- A Fidesz jön tüntetni a tandíj ellen, beszél a köztársasági elnökkel e témában, politikai vitanapot indítványoz a parlamentben a Bokros-programról, rendszeres kapcsolatot tart az OFÉSZ elnökségével.

Tompa Sándor (az MSZP frakcióvezető-helyettese)

(sajnos semmi érdemlegeset nem tudtam kiemelni)

Pető Iván (az SZDSZ elnöke)

- Ez a kormányterv nem a legjobb, ez inkább egy pénzbeszedési terv.
- (a hallgatóság kérdéseire válaszolva:)
  - Fodor Gábor szerint nem komprommitálta magát, nem mond le.
  - Nem hiszi azt, hogy ez egy antiszociális kormány.
  - (Bokrosról:) a stílusa nem szerencsés, csakhát szegény, mert 15000 ember előtt nagyon nehéz beszélni
- A március 12.-i intézkedéseiket nem vonják vissza.

Tandíjdemonstráció

Tüntetni jöttünk, üde, mámoros ajakkal... A Gellért téren volt a gyülekező. Engem már ott meglepett a rengeteg ember, igazából nemis gondoltam bele, hogy 15-20 embernél többen is lehetünk. Pedig lettünk. Sosem értettem, hogyan becsülik meg a tömeget ránézésre, főleg ha az többzres. Igazából most sem jutottam közelebb e probléma megoldásához.

Csak az tűnt fel, hogy a Szabadság-hídon áthaladva a K épület előtt még mindig indul csak a tömeg. De előtte még jókat derültünk a különböző transzparenszek és táblák szövegén. (a teljesség igénye nélkül most álljon itt néhány gyöngyszem :)

- Érik a tandíj, Fodor a LE-VELE
- A szenzációs négyes: Bokros, Fodor, Horn, Tandíj
- Gyula, mennyi volt a tandíj Rosztovban?
- Oscar díj. A legjobb epizódszereplő: Fodor Gábor
- Anyu! Küldj pénzt!
- Tandíj helyett bajuszadót!
- Ne lőjetek!
- Ma 2000, 2000-ben...?

A menet élére gördült a rend éber őreinek autója, mindenkit nyomatékosan kértek, hogy a villamossíneket

hagyjuk szabadon, (a Deák tértől kezdve, mivel elfogyott alólunk a sín, ezt be is tartottuk...), ne bántsuk a rendőröket, stb...Aztán az OFÉSZ Elnöksége felkapott vállára egy koporsót "Temetjük az esélyegyenlőséget. Élt : 1989 - 1995. márc. 12." felirattal, majd méltóságteljes csöndben, és feszültségben útnak indultunk, a József nádor tér, a Pénzügyminisztérium épülete felé. Útleírást most nem kívánok adni, gondolom, 1-2 ember már megfordult közületek a 47/49-es vonalán a Gellértől a Deákig. Csak annyit a vonulásról, hogy elég csöndben, de jó hangulatban haladtunk, a csöndet csak akkor törte meg néha egy-egy füttykoncerttel egybekötött tapsvihar, mikor az út szélén, vagy a megállóban a (különben végig meglepően békésen) várakozó emberek látva az ifjúság színe-javát, és tüntetésünk célját, elragadtatták magukat tapssal és kipiruló arccal kifejezve együttérzésüket. Egy, csak egy legény volt a vidéken, aki az arckipirulásban odáig ment, hogy az Astoriánál egy kapualjból valamit magából kikelve vöröslő fejjel ordibált, és hevesen gesztikulált is mellé, így adva kifejezést nemtetszésének. Hát ez a gesztikulálás, mint kiderült, nagyon helyes cselekedet volt, mert így legalább kiderült, hogy problémája van, ugyanis a szavait 5 méterről sem lehetett hallani, a békésen elvonuló tömeg ugyanis ütemes Fúúúúújjj !!! kifejezéssel beléfojtotta a szót. Aztán mikor megunva az értelmetlen és hangtalan ordibálást, bemenekült egy kapualjba, TV-sek és fotósok egész serege rohant utána. Szóval ettől az egy fazontól eltekintve a (főleg) kismagyarok szimpátiájától kísérvén haladtunk a célállomás felé, miközben sorra csatlakoztak hozzánk az előre megbeszélte menetrend szerint a többi egyetemisták, főiskolások. Így egy

közel 15000 fős tömeg érkezett meg a József nádor térre, aminek bejáratánál egy szépen kimosott zöld kukába lehetett bedobálni 2000 fillért (kb. 20 Ft), jelképes tandíjhozjárulásként (az összegyűlt összeget egy bankszámlán zárolták, amit majd a felsőoktatás fejlesztésére fordítanak, ha annak az ideje eljön). A téren hangolt már a zenekar, mégpedig a Csokonai Vitéz Műhely játszott (talán nem tévedek) fennálásának legnagyobb közönsége előtt. A felejthető két szám után (bár a bundnélküli bass figyelemreméltó volt) a közben már tényleg szépszámmal megjelent tömeghez Szabó László, az OFESZ elnöke (mellesleg tavaly végzett közlekkáros) intézett szónoklatot, hogy miért is vagyunk itt, és hogy mi lesz most. A heves tet-szényilvánításokkal tarkított beszéd végén a PM kapujában (no persze többedmagával) megjelent Bokros úr, a Magyar Köztársaság pénzügyminisztere. Az eredeti forgatókönyv szerint az OFESZ elnöksége a Minisztérium épületén belül adta volna át a petíciót, mi meg addig kinn (élveztük volna a zenét). Nos, Bokros úr ettől eltért, mert Ő szólni kívánt az egybegyűltekhez. Ez hiba volt. Bár már megjelenésekor igen magasra csaptak a nemtetszést kifejező különféle fonémák, Szabó Laci kérésére: " - Köszöntsük tapssal a minisztert ! " (ominózus mondat, csak ezt az egyet adták le tőle az esti Híradóban) mégis megkapta a miniszter aznapi első és utolsó tapsát. A beszédéről nem kívánok hosszasan értekezni, kifejtve a stilisztikai és morális hiányosságait, az azóta nagy botrányt kavart miniszteri beszédből ízelítőnek mégis álljon itt egy-két momentum. Bokros úr előszeretettel használta a tegezést a megjelent tömeg magázva feltett kérdéseire. Aztán többször leállt vitatkozni az emelvényhez legközelebb állókkal, miközben a többiek a tér túlsó részéről szinte végig ütemes " Nem halljuk ! "

kiáltással próbálták rábírní, hogy ugyan, tartsa már egy kicsit közelebb a szájához a mikrofont ! (Ő a halk előadásmódért a szervezőket okolta,

mondván, hogy egy ekkora rendezvényhez gondoskodni kellett volna megfelelő hangosításról is. (érdekes, Szabó Lacit valahogy mégis lehetett hallani a tér összes pontján)) Ma már szállóigévé lett a "cigarettapénz." A pénzügyminiszter ugyanis kijelentette, hogy ez a 2000 Ft igazán csak egy jelképes összeg, egy egyetemista csak cigarettára költ havonta 2000 Ft-ot. (!) Ez a fajta érvelés, vagy akár a mondat pusztá tartalma, nos szerintem nemigazán fogadható és tűrhető el a Magyar Köztársaság miniszterétől. Emlékezetes mozzanat volt még az is, mikor egy bekiabálás után megkérdezte a tömegtől, hogy: " - Ki volt az, aki megkérdezte, hogy mennyi a fizetésem, jelentkezzen, ki volt az?" a tömeg egy emberként magasra lendítette a karját: "Én, én voltam az, meg én is....". A végig erős füttykoncerttel és fűjjolással kísért beszéd után Szabó Laci felolvasta a petíció szövegét, majd megköszönte mindenkinek a (békes) részvételt, a rend őreinek pedig vastapsot juttatott. Elénekeltek a Himnusz, és hazvonultunk. Ez volt a tandíjtüntetés Budapesten, március 22-én, része az egész országban zajló demonstrációnak, amin összesen közel 50000 egyetemista, főiskolás és szimpatizáns vett részt.

Tandíj: Hogyan tovább ?

Igazság szerint nagyon merevek az álláspontok. Egyelőre úgy néz ki, hogy nincs sok esély a megegyezésre. A PM-et (Pénzügyminisztérium) nem érdeklik a szakmai érvek, nekik a pénz kell. Nekünk viszont nem mindegy, hogy mikor, hogyan, kitől, mire, és főleg: mennyit!

A március 22.-i tüntetés nem múlt el nyomtalanul. Nagyon jó lett a **médiavisszhang**. Külön kiemelném a rendkívül korrekt tudósító Magyar Hírlapot, de beszámolnék két ellenpéldáról is. A szerda (márc. 22.) esti Híradóban például nem jelent meg kép a tüntető tömeg nagyságáról, a hallgatók érvei közül egy sem hangzott el. (Szabó Lacitól is csak a korábbiakban említett mondatot vágják be) A másnapi Népszabadság tudósítása, és főleg a címlapon közölt fénykép (amely a tüntető tömeg első sorának egy részét ábrázolta, ahol a 8-10 látható ember között van egy sárga szalagos rendező is. aki rádióadóvevőn beszélve tartja a kapcsolatot a többi rendezővel és a rendőrséggel) utóhatása az volt, hogy a pfújolás, rádiótelefonos egyetemisták nem hallgatták meg Bokros úr szakmai (! - "cigarettapénz") érveit.

Hogyan lesz most ezután? Ez volt a gödöllői OFÉSZ közgyűlés legfontosabb programja. A hosszú vitában, ahol

a "radikálisok", a "kiegyezők", és a "középpárt" nagyjából egyenlő arányban képviseltette magát, végülis abban állapodtunk meg, hogy az OFÉSZ elnöksége tovább folytatja a **tárgyalásokat** a tárcákkal.

Április 10.-én találkozik a Választmány Göncz Árpád köztársasági elnökkel, és a beszélgetés után az addigi tárgyalások függvényében egy kibővített választmányi ülés fog dönteni a további konkrét lépésekről, most még további **tüntetések**ről és esetleg **polgári engedetlenségi mozgalom**ról lehet szó.

Ami az OFÉSZ tárgyalásainak sarokpontja: **nem** tartjuk lehetségesnek a tandíj **1995-ös**

A tandíj legújabbkori (rövid) történelme :

93. szept. 1. - életbe lép a Felsőoktatási Törvény, aminek zárórendeletkezésében az szerepel, hogy a tandíjdolgokat **94. szept. 1.-től** vezessék be.

94. aug. - a Parlament módosítja a Felsőoktatási Törvényt, mégse most, hanem **95. szept. 1.-től** legyen tandíj

94. nov. 18. - OFÉSZ Közgyűlés : amennyiben a kormány 94. dec. 15.-ig nem áll elő egy részletes és a kompenzációs rendszert is tartalmazó tandíjtervezettel (ezt azóta sem tette meg), az OFÉSZ **nem** tartja lehetségesnek a tandíj 1995. szept.-i bevezetését.

95. jan. - MSZP Elnökségi döntés : ebben a kormányzati ciklusban vegyék le a tandíjat a **napirendről**.

95. jan. 26. kormány kijelenti : a tandíjat **leghamarabb 1996-ban** vezeték be.

95. márc. 12. ismét a kormány : illeszkedve a takarékosági, költségvetési hiányt pótló intézkedésekhez : a tandíjat mégis **1995. szept. 1.-től** vezeték be, mégpedig egységesen, 2000 Ft-ot fizet mindenki.

bevezetését !

A legáltalánosabb szakmai érv és vélemény a tandíj '95-ös bevezetése ellen, hogy ez a jelenlegi tervezet csak egy kiragadott részlet, mégpedig az egész felsőoktatás átalakításából, modernizációs lépéseiből. Mert csak összefüggéseiben látva a dolgot lehet fizetni, ha látjuk azt, hogy például mire fordítódik a befizetett pénz.

A most következő néhány gondolat az OFÉSZ álláspontját tükrözi, hogyan képzelik el ők a **felsőoktatás jövőjét**.

1. Radikális hallgatói létszámemelés

Feltétlenül szükségesnek tarjuk a felvételi irányszám legalább évi 10-

15 %-os növelését egészen az ezredfordulóig. A növekedés azonban nem lehet egységes minden intézményben. Meggyőződésünk, hogy a felsőoktatási intézményekbe felvehető hallgatók számát befolyásolnia kell mind a "keresleti" (jelentkezők) mind a "kínálati" (munkaerőpiac) igényeknek.

2. Normatív alapú intézményfinanszírozás

A normatív finanszírozás bevezetése nem elválasztható a hallgatói finanszírozás, a kutatási finanszírozás kérdéseitől, a diákszociális infrastruktúra fejlesztésétől, az intézmények gazdálkodásirányítási rendszerétől.

3. Kreditrendszerű képzés

A képzési rendszer lazítására van szükség. A kreditrendszer olyan lehetőségeket nyit meg, melyek elengedhetetlenek egy modern felsőoktatás számára. A szabad tanár- és diákválasztás piaci körülményeket modellez az oktatásban. A szabad előrejutási rendszer lehetőséget ad a tanulmányok ütemezésére, a tanulás melletti munkavégzésre. A képzési rendszer korszerűsítése elválaszthatatlan az oktató/hallgató arány vizsgálatától, a hallgatói és oktatói terhelés vizsgálatától, az áthallgatási, párhuzamos képzési lehetőségek bővítésétől.

4. Többszintű képzés

A hagyományos öt(hat) éves egyetemi illetve három(négy) éves főiskolai képzés nem elégíti ki sem a hallgatók, sem a társadalom igényeit. A képzési struktúra bővítése szükségeltetik, mind új képzési szintek kialakításában (post-secondary, tanfolyami, távoktatási stb.) mind a meglévő képzési szintek egymásra épülésének kialakításával. A képzési szintek kinyitása révén kisebb lesz az "elveszett" hallgatók száma, a rendszerből menet közben kiszálló hallgatók sem pocsékolják az idejüket. Több lehetőség nyílik a felnőttképzésre, az átképzésre, az oktatói kar nagyobb óraterhelésére, doktorandusz hallgatók oktatási terhelésének növelésére, az intézményi oktatási infrastruktúra hatékonyabb kihasználására. Az intézmények, tandíjas képzéseik révén, bevételekhez juthatnak.

5. Intézményi integráció

A rendkívül széttagolt felsőoktatási intézményi struktúra sem hatékonysági, sem finansziális szempontból nem felel meg a társadalmi elvárásoknak. Az integrációba belépni kívánó intézményeknek le kell mondaniuk autonómiájuk egy részéről vagy akár egészéről.

A Tandíjmellékletet szerkesztette:

Kun Zoltán

